

BEANTWOORDING TOEZEGGING N.A.V. INGETROKKEN MOTIE 69

ONDERWERP Inzicht in middelen voor natuur
DATUM 13-12-2023
DOCUMENTNUMMER UTSP-67524771-45336
VAN Sterk
AAN PS

Inleiding

Tijdens de PS vergadering van 8 november hebben de Partij voor de Dieren, de Christen Unie, Volt en 50Plus een motie ingediend welke later is ingetrokken onder de toezegging dat aan PS inzicht wordt gegeven in de middelen voor natuur.

De tekst van de ingetrokken motie luidt:

- Inzicht bieden in de natuurgelden 2019-2022 onder programma 2 (2.1 en 2.2) waar deze terecht zijn gekomen: hoeveel van de middelen bestemd voor natuur over 2019-2022 zijn ondergebracht bij bestemmingsreserve programma 2, hoeveel middelen zitten op dit moment in deze bestemmingsreserve, welk deel afgevoerd naar algemene middelen?

Hieronder volgt eerst een samenvattend antwoord op de door de indieners van de motie gestelde vragen. Daarna wordt een uitgebreidere toelichting gegeven. In deze toelichting wordt eerst ingegaan op de begrote en werkelijk bestede middelen in de periode 2019-2022 voor de beleidsdoelen 2.1 en 2.2. van de programmabegroting. Daarna wordt ingegaan op wat er met de in deze periode niet bestede middelen is gebeurd. Vervolgens wordt ingegaan op de twee bestemmingsreserves die gekoppeld zijn aan het begrotingsprogramma Landelijk gebied en de nog resterende opgave, de financiële vertaling van deze opgave en de relatie tussen de nog beschikbare middelen in de bestemmingsreserves. Het memo sluit af met conclusies.

Een samenvattend antwoord op de gestelde vragen

- In de periode 2019-2022 is € 188,4 miljoen aan materiele middelen/subsidies oorspronkelijk begroot voor natuur.
- In dezelfde periode is € 145 miljoen aan materiele middelen/subsidies daadwerkelijk besteed aan natuur
- Per saldo is de onderbesteding op deze posten in deze periode € 43,4 miljoen.
- Per saldo is er € 11 miljoen toegevoegd aan de twee bestemmingsreserves en per saldo is er niets teruggevoerd naar de algemene middelen
- Per eind 2022 zit € 60,3 miljoen in de bestemmingsreserve Landelijk Gebied (LG) en € 12,7 in de bestemmingsreserve Realisatie strategie Natuurvisie (RSN)

Omdat sprake is van tekorten in de natuuropgaven voor de langere termijn is het onwenselijk om middelen die in de bestemmingsreserves zitten en gekoppeld zijn aan deze opgaven, af te ramen en voor andere doelen aan te wenden. Immers, in dat geval ontstaat een tekort aan middelen om de geplande natuurdoelen in de nabije toekomst te kunnen realiseren.

bedragen x € 1 miljoen	periode 2019-2022			
	Begroot	Werkelijk	Saldo	Percentage besteed
Beleidsdoel				
2.1 Natuurnetwerk robuust (ontwikkeld)				
2.2 Kwaliteit van natuur is goed/divers				
Personeelslasten	32,5	34,3	-1,8	106%
Materiele lasten en subsidies	188,4	145,0	43,4	77%
Baten	-14,1	-27,4	13,4	195%
Eindtotaal	206,8	151,9	54,9	73%

bedragen x € 1 miljoen	periode 2019-2022			
	Begroot	Werkelijk	Saldo	Percentage besteed
Beleidsdoel				
2.1 Natuurnetwerk robuust (ontwikkeld)	78,0	47,3	30,6	61%
Personeelslasten	15,4	15,9	-0,4	103%
Materiele lasten en subsidies	72,2	44,4	27,7	62%
Baten	-9,6	-13,0	3,4	135%
2.2 Kwaliteit van natuur is goed/divers	128,8	104,6	24,2	81%
Personeelslasten	17,1	18,5	-1,4	108%
Materiele lasten en subsidies	116,2	100,6	15,6	87%
Baten	-4,4	-14,5	10,0	325%
Eindtotaal	206,8	151,9	54,9	73%

Het bovenste deel van de tabel geeft inzicht in het totaal van begrote en bestede middelen. Het onderste deel geeft inzicht in de afzonderlijke beleidsdoelen 2.1 en 2.2.

Uit bovenstaande tabellen blijkt dat voor de gevraagde periode bijna 25% van de materiele middelen niet is besteed. Dit is € 43,4 miljoen. De belangrijkste redenen voor het niet besteden van de middelen zijn benoemd in de jaarrekeningen over de genoemde periode 2019-2022. In deze notitie wordt hier niet verder op ingegaan.

Niet bestede middelen

Er zijn 2 hoofdlijnen hoe om te gaan met (positieve) saldi bij de jaarrekening

- positieve resultaten van structurele of incidentele middelen vloeien terug naar de algemene middelen
- positieve resultaten van structurele of incidentele middelen kunnen via bestemmingsvoorstellen worden overgeheveld naar het volgend begrotingsjaar of naar een bestemmingsreserve die gekoppeld is aan het doel dat met de middelen dient te worden gerealiseerd.

Zijn er niet bestede middelen teruggevloeid naar de algemene middelen?

bedragen x € 1 miljoen	periode 2019-2022			
	begroot	werkelijk	saldo	Percentage besteed
2.1 Natuurnetwerk (NNN) is robuust ontwikkeld	78,0	47,3	30,6	61%
2.2 De kwaliteit van de natuur is goed/ divers en ve	128,8	104,6	24,2	81%
Programmaresultaat voor mutatie reserve	206,8	151,9	54,9	73%
Mutatie bestemmingreserve(s)	-59,0	6,9	-65,9	
Programmaresultaat na mutatie reserve	147,8	158,8	-11,0	

Om inzichtelijk te maken, of niet bestede middelen zijn teruggevloeid naar de algemene middelen, is gekeken naar de mutaties in de bestemmingsreserves (zie tabel hierboven). Van het totaal begrote bedrag van € 206,8 miljoen

wordt € 147,8 miljoen gedekt vanuit de algemene middelen en € 59 miljoen vanuit bestemmingsreserves. Dit is de verwachte onttrekking aan de bestemmingsreserves. In werkelijkheid is er -ondanks dat er minder is besteed- € 158,8 miljoen gedekt vanuit de algemene middelen, waardoor het programmaresultaat € 11 miljoen negatief is. De werkelijke mutatie bestemmingsreserve is € 65,9 miljoen hoger dan primair begroot (meer toegevoegd aan de bestemmingsreserve dan geraamd onttrokken).

Dit komt omdat er € 54,9 miljoen minder is uitgegeven dan geraamd EN er € 11 miljoen vanuit het jaarrekeningresultaat is toegevoegd aan de bestemmingsreserves. Conclusie is dat er geen middelen zijn teruggevloeid naar de algemene middelen

Saldi van de bestemmingsreserves

Binnen programma 2 Landelijk Gebied zijn 2 bestemmingsreserves

- bestemmingsreserve Landelijk Gebied en (LG)
- bestemmingsreserve Realisatiestrategie Natuurvisie (RSN)

In grote lijnen kan gesteld worden dat de bestemmingsreserve landelijk gebied gekoppeld is aan de opgaven die vallen onder het beleidsdoel 2.1. De bestemmingsreserve realisatiestrategie natuur is gekoppeld aan de opgaven welke vallen onder beleidsdoel 2.2.

De financiële stand van zaken van deze reserves is (datum 31 december 2022)

- Reserve programma landelijk gebied: € 60,3 miljoen
- Reserve realisatiestrategie natuur: € 12,7 miljoen.

Nog resterende opgave, de financiële vertaling van deze opgave en de relatie tussen de nog beschikbare middelen in de bestemmingsreserves.

De nog resterende opgave waarvoor de bestemmingsreserve in het leven is geroepen en de financiële vertaling van deze opgave dient inzichtelijk te zijn om te kunnen bepalen of er voldoende middelen in de reserve zijn om de opgave te kunnen realiseren. Hieronder wordt eerst ingegaan op de opgaven gekoppeld aan de bestemmingsreserve landelijk gebied, daarna op de opgaven gekoppeld aan de bestemmingsreserve realisatiestrategie natuur.

Deze analyse is gebaseerd op gegevens van de doorrekening van de twee reserves die is uitgevoerd in 2022.

De opgaven gekoppeld aan de Reserve Landelijk Gebied

In de tabel hieronder wordt ingegaan op de hoeveelheid middelen die nodig is om het provinciaal beleid en de wettelijke opgave uit te voeren en de hiervoor benodigde dekking. De reserve Landelijk Gebied is een van de dekkingsbronnen voor de opgave. Een andere 'dekkingsbron' zijn bijvoorbeeld de middelen die voor deze opgave structureel op de begroting staan.

Hiervoor is een doorrekening gemaakt van de bestemmingsreserve Landelijk gebied t/m de periode 2027, het jaar dat de wettelijke opgave NNN moet zijn gerealiseerd.

<i>Verwachte lasten t/m 2027</i>	<i>bedragen x € 1 miljoen</i>	Lasten
1. NNN functieverandering en inrichting		87,4
2. Herstelmaatregelen N2000-gebieden		17,2
3. Groene contour		11,1
4. Natuurgerelateerde opgave		37,1
5. NHW-oud en RODS		5,3
Totale lasten		158,1

<i>Verwachte baten t/m 2027</i>	<i>bedragen x € 1 miljoen</i>	dekking
Algemene middelen (t/m 2027)		89,9
Algemene middelen maatregelen N2000-gebieden Vijfheerenlanden 2028 t/m 2030 (€ 1 milj. per jaar)		3,0
Verwachte baten Agenda Vitaal Platteland+B16		9,7
Reserve Programma Landelijk Gebied (waarde per 1 januari 2022)		56,4
Totale dekking		159,0

Prognose overschot	0,9
---------------------------	------------

Toelichting benodigde middelen *op hoofdlijnen*:

1. De restantopgave NNN is nog 566 ha natuur van functie te veranderen en nog 2.093 ha nieuwe natuur in te richten. Bedrag is gebaseerd op afwaardering (aankoop agrarisch gronden -/- verkoop natuurgrond) van € 51.000 per hectare. Totaal verwacht € 31 miljoen. Inrichtingskosten van € 20.000 per hectare, totaal verwacht € 46 miljoen. Verder € 5 miljoen voor eventuele bedrijfsverplaatsingen en € 6 miljoen voor volledige schadeloosstelling en onvoorzien.
2. Gaat om uitvoeren projecten, waarvan projecten Vijfheerenlanden met ca. € 8,5 miljoen de grootste post is. De andere helft van het bedrag gaat om herstelmaatregelen beheerplannen, herplantverplichtingen, sanering Ketelweg N2000 Binnenveld.
3. Voor ambitie uit vorig coalitieakkoord om 400 hectare Groene Contour te realiseren
4. Betreft een groot aantal projecten/activiteiten , waarvan cofinanciering en uitvoeringskosten POP3, subsidie Utrecht West, bijdrage plattelandscoaches, leefbaarheid kleine kernen en beperken bodemdaling Groot Wilnis Vinkeveen de belangrijkste zijn.
5. Gaat om grondverwerving en aanleg fietspaden IJsselwetering en Reijerscop en afronden projecten Recreatie om de Stad.

Uit bovenstaande tabel wordt duidelijk dat met peildatum begin 2022 er een verwacht positief resultaat is van € 0,9 miljoen. Hierbij moet worden opgemerkt, dat in 2022 en 2023 behoorlijke prijsstijgingen zijn geweest (ca 10%). Een actualisatie die uitgevoerd gaat worden bij de Jaarrekening 2023, zal gaan uitwijzen dat dit positieve resultaat zal omslaan in een tekort.

Bovenstaande analyse betreft de situatie in 2022. Bij de Kadernota 2023-2026 zijn aanvullende middelen gestort in de Reserve LG voor onder meer het strategisch bosbeleid (€ 24,3 miljoen). Voor realisatie van onze bossenstrategie (meerjarendoel 2.1.4, "Het areaal bos is vergroot en de kwaliteit van bestaand bos is verbeterd") is door de Staten in 2022 € 24,3 miljoen beschikbaar gesteld en in dat jaar toegevoegd aan de bestemmingsreserve LG. Voor uitvoering van de gehele bossenstrategie is de inschatting dat er € 106 miljoen nodig is (zie bossenstrategie). Voor uitvoering van onze bossenstrategie zullen nog aanvullende middelen vanuit het Rijk, externe partners of eigen middelen nodig zijn.

De opgaven gekoppeld aan de reserve Realisatiestrategie Natuur

Ook de opgave onder beleidsdoel 2.2 en de koppeling van deze opgave aan de bestemmingsreserve Realisatiestrategie Natuur is doorgerekend. Voor natuurbeheer en agrarisch natuurbeheer zijn de grootste bedragen nodig. Met natuurbeheerorganisaties zijn 6-jarige overeenkomsten aangegaan en hierin wordt gewerkt met normbedragen zoals landelijk afgesproken.

Uit deze doorrekening uit 2022 blijkt dat er de komende jaren een tekort gaat ontstaan van ca € 9 miljoen (hier is overigens al op geanticipeerd in de kadernota 2023-2026 en de kaderbrief 2024-2027).

<i>Verwachte lasten t/m 2027</i>	<i>bedragen x € 1 miljoen</i>	Lasten
Natuurbeheer en agrarisch natuurbeheer		107,5
Kwaliteitsimpuls biodiversiteit		17,1
Faunabeheer		21,3
Accounthouderschap LEU, HUL		8,6
Totale lasten		154,5

<i>Verwachte baten t/m 2027</i>	<i>bedragen x € 1 miljoen</i>	dekking
Algemene middelen (t/m 2027)		124,4
Verwachte baten		9,0
Reserve Realisatiestrategie Natuurvisie (waarde per 1 januari 2022)		12,0
Totale dekking		145,4

Prognose tekort	-9,1
------------------------	-------------

Toelichting benodigde middelen *op hoofdlijnen*:

1. Gaat om ca € 68 miljoen voor natuurbeheer (via 6-jarige subsidieovereenkomsten met terreinbeheerorganisaties). Bedragen zijn gebaseerd op vergoedingsnormen x hectare. Daarnaast ca € 28 miljoen aan agrarisch natuurbeheer en ca € 6 miljoen aflossing lening Groenfonds.
2. Gaat om realisatie van natuurkwaliteitsimpulsen binnen en buiten het Natuurnetwerk, de Utrechtse aanpak (nu Biodiversiteit in stad en dorp), de BOA coördinatie Utrechts samenwerkingsmodel natuurtoezicht en het uitvoeringsprogramma invasieve exoten.
3. Gaat om regulier faunabeheer. De eventuele extra lasten van Omgevingswetprogramma Faunabeleid en Monitoring (OFM) zijn hierin niet meegenomen.
4. Gaat om instandhoudingssubsidies voor Het Utrechts Landschap, Landschap Erfgoed Utrecht en IVN Natuureducatie

Conclusies

- Uit de jaarrekeningcijfers blijkt dat er aanzienlijke onderbestedingen zijn
- Deze onderbestedingen zijn niet teruggevloeid naar de algemene middelen
- Per saldo is er meer toegevoegd dan er geraamd is onttrokken aan de bestemmingsreserve Landelijk gebied en de bestemmingsreserve RSN.
- Uit de analyse van de nog resterende opgaven, de financiële vertaling van deze opgaven en de relatie tussen de nog beschikbare middelen in beide bestemmingsreserves blijkt dat er t/m 2027 tekorten gaan ontstaan. Hierbij is nog geen rekening gehouden met prijsstijgingen van 2023 die een doorwerking hebben voor de gehele periode.